

Universitäts- und Landesbibliothek Bonn

Articuli fidei

Parisia, zwischen 1496 und 1500

[urn:nbn:de:hbz:5:1-235475](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:5:1-235475)

141
¶ Quid est pertinacitas

Est male facta vel maledicta propria posse ten⁹
substinere..

versus.

Nec male concepta mutabo nec male cepta

Ex quibus oritur superbia & sus

Robur et ornatus vox fama scientia virtus.

Lesus nobilitas prelatio signa potestas.

Hec sunt que faciunt hominem plerumque superbum

¶ Sequitur de peccato accidia et primo quod sit accidia

Est animi torpor quo quis aut bona negligit in
choare aut fastidit perficere.

versus.

Tristitiam genero: nil preter tediam quero

Sollicitudo

Rancor.

Ser sunt rami

Pusillanimitas

accidia

Desperatio

Torpor

Ulagatio mentis. & sus

Sollicitus torpens desperans mente vagusque

Rancoremque pusillanimis tener accidiosus.

¶ Quid est sollicitudo.

Est cum diligenti meditatione que nocitura sunt
alteri excogitare

versus

Sollicita cura quero que sunt nocitura

¶ Quid est rancor.

Est animi vitium quod quis habet displicentiam in
corde suo erga aliquem de aliquo malo et non potest
excogitare an quod bonum illi

versus

Si quis me ledit nunq̃ dementerecedit

¶ Quid est pusillanimitas

Est met̃ agustia q̃ q̃s t̃er aggredi magna x̃o.

Nil possum careo fracta vigore meo

¶ Quid est desperatio

Est obtenebratio mentis qua quis diffidit de
misericordia diuina x̃sus

Iheu quia despero sine spe semper ero

Quid est torpor

Est tepiditas animi q̃ quis torpet i illius rei ex
ecutionem qua debet feruere verus

Non michi virtutis amor est nec cura salutis

¶ Quid est vagatio mentis

Est animi desidia qua q̃s de die in diē pponit
corrigere vitam suam et non corrigit et negli-
gēs n̄ custodiendo mandata dei x̃o

Quos scio tristari facio quoq̃ mente vagari

¶ Sequitur de pctō gule

Et primo quid sit gula

Est solius corporis causa illecebrosus / exces
siuus audisq̃ ciborum appetitus x̃o.

Hec michi sunt epule que scio grata gule

¶ Primus ramus est qñ aliq̃s comedit
ante horam debitaz. vt puta nimis mane come
dre. vel anteq̃ dixerit horas. vel anteq̃ fuerit
in missa diebus festiuis

Secundus ramus est quando aliquis sepi⁹
cōedit q̃s debeat sine causa qz semel comedere

242
in die est vita angelica. bis cōedere i die ē vita
hūana ter comedere in die est vita bestialis. 8°

Qui semel est iustus. qui bis vir. bestia qui pl^o

¶ Tertius ram^o est quādo aliquis nimis
bibit aut comedit ita q̄ peius est ei. vel quia ex
hoc ebrius fit vel infirmus iacet

¶ Quartus ramus est qñ aliquis nimis
auide comedit: et non bene masticat escam suā

¶ Quintus ramus est quādo aliq̄s nimis
est deliciosus in cibis et potationibus nec recu
sat pro suo corpore emere nimis deliciosa q̄b^o
posset subuenire multis pauperibus in grossis
Sext^o ram^o ē qñ aliq̄s delectat idū sita (cibis
te saporū vel escarū et in abundantia earū

¶ Nota q̄ p̄ istud metru^z sex rami gulae habent
Pre/propere/laute/nimis/ardenter studiose

Sequitur de pctō luxurie

Et primo quid sit luxuria

¶ Est incontīnētia corporis ex pruritu libidīs
nascens. Et dicitur luxuria qz solet prouenire
ex luxu cibi et potus vel alterius rei versus
Seruio sic veneri q̄ honesta recusovideri

Fornicatio

Stupru^z

Sex sunt rami Adulterium

luxurie

Incestus

Raptus

Peccatum cōtra naturam

Luxurie species recte nos discim⁹ has sex
Inter non nuptos proprie fornix fore fertur.
Stuprum causatur cum virgo nolens violatur
Coniugis alteri⁹ violator fertur adulter
Cum sibi cognatis incestus vel moniali
Raptus cum rapitur ac opprimitur violenter
Contra naturam peccat sodomita nephandus
¶ Nota q^d apt⁹ veneris ē sēp nociu⁹ xsus
Actus carnalis est sēper pernicialis
Deptis cōiugibus quib⁹ est cōsēsus honest⁹
¶ Nota q^d quicq^{ue} modis potest peccare vir
cum coniuge sua. versus.
Quinq^{ue} modis peccat cū coniuge sepe marit⁹
Tempore / mente / modo / conditione / loco
¶ Nota q^d pollutio nocturna aliquando est peccatum et aliquando non est peccatum. versus.
Crapula / p̄meditatio langorū humor abūdās
In somniis maculāt: extrema duo sine culpa.
¶ Nota q^d homo potest vitare venerē: parce viuendo. fugiendo oīa loca et tempora. versus
Subtractis lignis ardens extinguitur ignis
Sic carnis motus demendo fercula potus
Oīa tollendo: loca tempora prompta cauēdo
Uix homo sit castus requiescens et bene past⁹
Scripture studia sacra peramando sequaris
Sic carnis vicia non pficies nec amabis
¶ Nota q^d hō d^{icitur} esse castus et continēs versus
Despice fectorē veneris: seruando pudorem.

Si bene cōtineas te plebs et christus amabit
S; si luxuries christ? te plebs reprobabit
Ergo sis castus semper necnō moderatus
Sperne voluptates carnis: cole sobrietatem
Captiuaz animas requies. carnisq; voluptas
¶ Casus quib? homo potest reddere
debitū znō querere et non peccare. versus
Festa sacerq; locus ieiunia mēstrua partus
Si petis hec peccas. reddis quondoc; licent
¶ Sequitur de pctō ire et primo quid sit. ira
Est strictus animi furor excitati vlciscēdi libi
dine nascens versus
Nulla fugit dira mea mens: seuit in ira.

Blasphemia

Rixa

Sex sunt
rami ire

Tumor mentis

Indignatio

Cōtumelia.

Clamor & sus

Sex species ire blasphemia rixa tumorq;
Indignans contumax clamans sit tibi ira

¶ Quid est rixa

Est ire motus in iniuriā vel discordiam fac-
ti per quē homo sepe causat contentiones et li-
tes. versus. Sepi? imites genero p iurgia li-
tes

¶ Quid est clamor

Est & bis acerbis pacē et silentiū corrūpere &
Pacem corrumpo clamor silētia rumpo

Quid est indignatio.

Est alicui beneficiuz loquele denigrare. & sus
hic non dignatur vt verba benigna loquatur

Quid est contumelia

Est in verba iuriosa et ihonesta prupere. & s⁹
Frata mente dum vincor mordeo dente

¶ Quid est blaphemia

Est contra deuz & ba cōtumeliosa pferre & sus
Morem seruo meum dum maledico deuz

¶ Quid est tumor mentis

Est qñ ex nimio furore mētis homo tacet. & s⁹
Interius mentez tacite facit ira tumentē

¶ Sequitur de peccato inuidie.

Et primo quid sit inuidia

Est dolor de aliena felicitate nascens animum
torquens

ver sus

Prospera cum videoprotinus inuideo

Odium.

Detractio

Sex sunt rami

Discordia

inuidie

Sufurratio

Exaltatio in aduersis proximi.

Afflictio in prosperis proximi.

Prospera fiet: gaudet de dānis inuid⁹ omnis
De trahit et pariter discordat oditq; sufurrat.

Quid est odium

Est inueteratus aī rancor nascit exsuperbia
vñbō inuid⁹ nō vult hñe parē sibi imo inidet si

344
alter est altior ipso et habet eum quasi odio. & sus
Est michi solus amor quo nec amo nec amor.

¶ Quid est de tractio

Est aliena bona denigrare vel inuertere vers^o
De traho directe si quid aliquid puto recte

¶ Quid est discordia

Est aliquorum dissensio quos prius amoris vinculum alligauit. & sus

Consona discordare facit discordia corda

¶ Quid est susurratio

Est inter amicos discordiam seminare & sus
Laudo nimis plene murmure facta bene

¶ Quid est exaltatio in aduersis primi

Est quando homo letatur de malo alterius vel
de eius impedimento versus.

Nunc iactura cuiuslibet est michi cura

¶ Quid est afflictio in prosperis proximi

Est de utilitate vel de promotione alicuius in
uidiam habere. & sus.

Est animi pena michi prosperitas aliena

¶ Sequitur de peccato auaricie

Et prius quid sit auaricia

Est aliena bona rapere & superflua pauperibus
non erogare versus

Estuat in cupido per me sine lege cupido

Periurium

Furtum

Rapina

Sex sunt rami auaricie

Usura

Symonia

Proditio

✠sus

Crimen auaricie periuria furta rapina

Genus symonia distinguunt proditio p.

¶ Quid est periurium

Est mendacius cū iuramento firmatū ✠sus

Nunc p cū iuro bona veris addere quero

Quid est furtum

Est latens vsurpatio rei aliene iūto dño. ✠s

Qui rem furtiue tollit parat ille sibi ve

Quid est rapina

Est violentia predatio rei aliene. ✠sus

Viribus obtineo non mea more meo

¶ Quid est vsura

Est studiosa cupiditas aliqd recipiēdi s̄ forte

Lucris vsure dictari sit michi cure ✠sus

Quid est symonia

Est studiosa volūtas emendi vēdēdi aliqd spi
rituale vel annexū spiritali. versus.

Glendere non timeo que fiunt grata deo

¶ Quid est proditio.

Est aliquē fingere diligere et sibi nocumēta qre

Hic me diligere simulo cui qro nocere (re ✠s

¶ Quibus comparantur peccata mortalia

Superbia

Leoni.

Inuidia

Canis

Ira

Lupo

Accidia comparatur

Auaricia

Gula

Luxuria

Inuidus est catulus est hircus luxuriosus

Est asinus piger est leo condicione superbus

Iracundus erit lupus visus eritq gulosus.

Sed de natura datur esse camel⁹ avarus

¶ Quibus cōtrariātur peccata mortalia

Superbia

Accidia

Luxuria

Ira

Gula

Inuidia

Auaricia

Humilitati

Diligentie

Castitati

Patientie

Sobrietati

Pietati

Largitati

Sis humilis cast⁹ miserator sis quoq fortis

Sobrius et largus dilectus cuilibet esto.

Sequitur de pctō veniali z primo vnde dicitur

Dicitur a venia veniale cito sibi danda

Multis nāq modis domin⁹ veniale remittit

Nota q trideci mōis de⁹ remittit pctm veniale

Confiteor tondo respargor cōteror oro

Ungor conuerto patior ieiuno remitto

Signor edo dono mala sic veniala pono

¶ De sentētia excoīcatōis que fugienda est

Tanq peccata semper fugias anathema

Hic patitur vāna qui maius fert anathema

Hic non eligitur nec eligit et prohibetur
Ecclesie porta / communio sic sacramenta
Traditus est satane precibus caret ecclesie
Ac si bi legitimis prohibetur quilibet actus
¶ Nota q homo non debet conuersari cum ex-
communicatis versus
Hūc participes his quos anathema cohercet
Qualicumq modo nisi casu iure remisso

¶ Casus quibus homo potest conuersari
cum excommunicatis usus

Coniunx et nati famuli qui debita querunt
Ignorans super his et dicens vtile mentis
Et qui vitare nequit hos vrgente necesse
Participant iure strictus anathemate tute

¶ De peccatis contra spiritum sanctum q
sunt sex versus

Qui peccat nimium presumens de pietate
Vel qui desperat de diuina bonitate
Aut iuratus nō cessat ab impietate
Et qui fratris odit virtutes improbitate
Impugnans verū certus sine comoditate.
Qui non sine dolet de culparum grauitate
Cōtra pneuma sacrum peccat spreta deitate
Que prime quinque culpe vix sunt relegate
Sexta caret venia quia corrumpit immediate

¶ Sequitur de peccato lingue
Stringe tuas linguā ne mentē reddat iniquā
Lingua cito ledit et lesio rara recedit

Est vir perfectus lingua nunq̃ male fretus
Qui male non loquitur magna virtute potitur
Linguam frenare plus est q̃ castra domare.
Ne reprehendaris: caueas ne multa loquaris
Qui multum fatur nunq̃ sapiens reputatur
Est homo linguosus vicinis pernicios⁹
Est sibi dānosus: sociis propriis odiosus.
Contra te iactas si te de crimine iactas
Si remet laudas: te christi numine fraudas
Huncq̃ contendas. te frenes te reprehendas
Sepius offendit. qui semet non reprehendit
Non sis de tractor nec rumorū nouus actor
Non accusabis falce: nec murmur amabis
Non sis defensor peccati siue recensor
Non diffamabis alios: nec vituperabis
Si diffamari non vis vel vituperari
Huncq̃ sis censor temerarius aut reprehensor
Iudicium quale facies dabitur tibi tale
Non aliis dicas secretum nec male dicas
Blandus adulator non sis nec conuiciator
Non discordator fratrum non impropertor.
Non blasphemator. irrisor siue minator
Non sis scurrilis ve rebellis siue bilinguis
Turpia colloquia vitae velut acta maligna
Corrumpunt mores sermones deteriores
Huncq̃ promittas nūc promissum dare credas
Nam si promissū non des tunc perdis amicū
Promissor mendax reputatur deniq̃ fallax

Nullus sis mador nec vaniloquax neque fallax
Non sis verbosus iactator et litigiosus
Noli iurare nisi sit res debita quare
Debet et hoc esse verum licitumque necesse
Serua iurando quid / quare / quomodo / quando
Nam si periures penas referes tibi plures
Sit sermo vester est est. non non. homo fines
Istos transiliens non erit absque malo
¶ Triplex est hostis hominis scilicet demon
caro mundus
versus.
Triplex est hostis hominis. demon / caro / mundus
Non faueas istis ut sis a crimine mundus
De modo vitandi temptationes et peccata. Christus
Ut mala deuotes aliquid fac oia vites
Nunc age: nunc ora: lege nunc vagantur la sit hora
Cerne deum qui te semper speculatur ubique.
Qui mala vix celat sed punit et ipsa reuelat
Nil est tam tectum quam sit quandoque repperit
Prospice quod nulla ledunt dominum nisi culpa
Inspice fectorem culpe penesque dolorem
Cerne quot et quanta peccata dant tibi dona
Obsta principis quia tunc cito vincitur hostis
Quando nimis crescit ignis vix flamma quiescit
Ut vincas sortem christi bene respice mortem
Cum male delinquis iterum christum crucifigis
Inspice sanctorum necnon exempla reorum
Gloria pro meritis iustis mala dantur iniquis
Insper et stellam de noctu cerne nouellam.

149
Nostram nutricem sanctā domini genitricem
Sepe salutando deuotius atq; rogando.
Ut te defendat a demone quez reprehendat
Sic me virgo pia semper defende maria
Hec tibi prestabit virtutem teq; iuuabit
Hoc est expertum per multos sepe repertum.

¶ Sequitur de meditatione mortis versus
Ut possis stare propriā mortem meditare.
Cerne q; ignoras loca tempus mortis et horas
Et q; damnaris si cuz culpa moriaris
Lucem iudicii magni perpende futuri
Qua reprobis ite dabitur: iustisq; venit
Inferni penas pensa sinul atq; cathenas
Que peccatores torquent cumulando labores
Igne/gelu/vermes tenebris fletus sine fine
Pro vili causa reus est semper sine pausa
Cerne diem mortis que pulsat ad hostia foris
Quod q̄ti subito morimur sepe memento
Cerne domum celi ne perdas turbine teli.
Sacre scripture studium subsit tibi cure
Sanctos sectare prauos noli sociare
Sensus frenare satagas carnemq; domare
Vinum sumendo sis sobrius et comedendo
Et loca. prōptamalis fugene sis pernicialis
Crimina vitabis hostesq; tuos superabis

¶ Sequitur versus qui si recte legāt
virtutes notificant. si vero retrograde
legeris vitia demonstrant. versus
bi.

Rectifce lege metrifces nō ordine verſo
Lendito directenec lege retrograde.
Tu tibi diſpliceas nec pompā dilige nullum
Spernitonec laudis ſis tibi precupidus
Tu bona diligito nec rodito proſpera cela
Turpia nec fratris tu probra nudifces
Cor tibi mortifica nec bellum querito rixas.
Deſpice nec motus ſit tibi predominans
Da tua nec propria teneas ſed munera larga
Fundito tu gazas nec bona concumules
Sollicitus bene ſis nec ſonū dilige viā
Ocia. non teneat te pigra mollicies
Delicias fuge nec facies te dulcia ſperne.
Pocula. nec carnem reprimat ingluuiſ
Munditiā gereneccumaculeſte. lubricamundi
Reſpue. nec vanis ſubiaceat tua mens
Recte metra lege tali ſaluabere lege.
Retrogradeq; legas. te ſic ad tartara legas

¶ Tres ſūt vtutes theologicę: ſpes / fides
caritas. Et quattuor cardinales. ſ. prudentia
iuſticia / fortitudo / et temperantia. verſus
Septem vtutes habeas aduerſa refutes
Eſto fide firmus: ſpe rectus. amore leuat⁹
Prudens et iuſtus animo fortis moderatus

Septē ſūt dona ſpūs ſācti. ſ. timor pietas
ciētia / fortitudo ꝑſiliū / itellect⁹ ꝛ ſapiētia ꝛ⁹
Donis repleti procura flaminis almi
Eſto timens pius atq; ſciens fortis bñ cōſul

746
Hinc intellectus sapientia dona dei sunt

¶ Septē sunt p̄mia seu beatitudines. x̄s.

Sis benedictus ut sis in fine beatus.

Sis pauper mitis flens et sitiens miserator

Mundus pacificus patiens est ille beatus.

¶ Septē s̄t retributōes dictarū beatitudinū

Pauper enim regnat mitis possessor abundat

Flens consolatur iustum sitiens satiatur

Sit pietas atq; pii dominū mundusq; videbit

Est quoq; pacificus dominī proles et amicus

¶ Septē sūt opera mie corporalia x̄sus

Septem corporea fac pauperibus pia facta.

Pasce famelices pota nimium sitientes

Indue nudatos: redimasa carcere captos

Egros conforta peregrinos collige porta

Defunctos sepeli sic sumes gaudia celi.

¶ Septē s̄t opa mie spiritualia. x̄sus.

Septem fac opera pia spiritualia dicta

Conrige peccantes instrue pauca scientes

Consule non doctis exora pro tribulatis

Conforta mēstos porta patiens onerosos

Offensos sponte ledenti corde remitte.

Septē sunt sacramenta ecclesie x̄s.

Ordo / coniugium / fons / confirmatio / panis

Unctio postrema / confessio sunt sacramenta.

Ordo baptism⁹ et confirmatō nō debēt ite
rari sed confessio cōiugii sacramen tū eucha
ristie unctio postrema bene iterantur versus

b ii

Ordo baptisimus confirmatio non iterantur.
Cetera que restant iterari non prohibentur.
De ordine quod debemus tenere in christendo xpus.
Extremis caris hoc ordine confitearis
Dic de criminibus mortalibus et speciebus
Dic de mendatis domini per te violatis.
De male perceptis dicas etiam sacramentis.
Si contempsisti virtutes vel caruisti.
De septem factis pietatis dic male factis
Dic sensus quinq; nec cetera membra relinq;
Dic bene quecumq; mala feceris ac ubicumq;
In factis dictis consensu siue relictis.
Que non dixisti dudum. dic si residisti.
In graue peccatum per te dudum recitatu
Res circumstantes dicas peccata grauantes.
Saltem mutantes criminemq; nouum generantes
Ista grauant vitium dignus si atus reciduum
Conditio. numerus locus ordo scientia tempus
Copia. causa. mora. modus. etas. lucta pusilla
¶ Septem sunt ordines versus
Ordo sepienus est claro numine plenus.
Tres sunt maiores. sed bis duo sunt minores
Imitor est primus. lector vult esse secundus
Exorcista subit hinc acolitus sibi nubit
Subleuita subest. leuita sacrarior hoc est
Septimo collatus est ordo presbiteratus
¶ Ista q; homo existens in sacris tenet
ad horas canonicas. versus

247
Ad sacras promotus debet necnon titulus
Horas quotidie septenas dicere rite
Ut collaudetur christus. mors et memoretur.

¶ Nota quo tempore debeat fieri matrimo-
nium et quo non. ¶ Sus

Aduentus differt sponfos. filix quoq; cōfert
Septuagena negat. pasche lux noua relaxat.
Letania vetat. sed trinum numen adiuvat

¶ Casus reservati episcopo. ¶ Sus

Qui facit incestum deflorans ac homicida
Transgressor voti. periurus. sacrilegusq;
Sortilegus. patrum percussor. vel sodomita.
Et mendax fides faciens incendia prolis
Oppressor. blaphem⁹. hereticus. ois adulter
Pontificem super his adeat. clerum feriusq;.

¶ Casus reservati pape. ¶ Sus.

Per papam feriens clerum falsarius vrens.
Solvitur. ei quisquis audet celebrare ligatus
Simon si fuerit sed fallit regula talis
Impubes monachus. mulier vetul⁹ q; paup
Famitor hostilis tu releuabis eos

¶ Quibus casibus percutiens clerum nō in-
currit sententiā excomunicatōis. ¶ Sus.

¶ Percutiens clerū sine pena casibus istis
Ludens. ignorans. te defendendo. docendo.

¶ Prelati iussu. si premonitus ferat arma.

Si cu; coniuicta michi. reperero muliere

¶ Quinq; sunt peccata clamātia vindictā

ad dominum.

versus.

Clamant ad dominum de terra crimina quicq;
Usura et sodoma. merces homicidaq; preda

¶ Impedimenta confessionis. x̄sus

Spes longe vite. pudor et timor. ypocrisisq;
Impediunt vt non confiteatur homo

¶ Utilitas vere confessionis x̄sus.

Sordibus imbutus quis mala queq; secutus
Vera facit tutum confessio dans sibi scutum
Et tribuit vires p̄fessio ne reciduer
Et iam securus sit ei confessio mutus

¶ Consideranda circa q̄libet peccatū. x̄s?

Cur. quid. vbi. quotiens. et corā. quomō qñ.

Casus licite iurandi versus

Pax et fama. fides reuerentia cautio. dānni
Defectus viri possunt iurando teneri.

De modo dicendi horas versus.

Clerice pausando dic horas non properando
Dicas attente dic totum supplice mente
Dic iuxta morem primo dicasq; priorem
Cum dño loqueris orans non ergo vageris.
Qui bene nō dicit horas deus hūc maledicir
Sincopa vitetur versus non anticipetur.
Donec finitus omnino sit bene primus
Scribit defectus horarū demon ineptus
Quotidie multos valet ex his scribere libros
Cor sursum teneas vbi sūt que poscere curas
Si non attendis que dicis te reprehendis

150
Uix deus exaudiat illum qui cor sibi claudit.
Quando rogas ore: simul ora supplice mente
Ut quod profertur lingua: bene cor meditetur
Cum domino psalles. psallendo tu tria serues
Dirige cor sursum. bene profer respice sensum
In templo vanum fuge cantum dilige planum
Non clames rantum cogaris linquere totum
Glos qui seruitis christo seruire studete
Quod memores sitis hos versus sepe videt e
Psallite deuote. distincte metra tenete
Vocibus estote concordēs vana cauate
Huncq; posterior versus prius incipiatur
Quam suus anterior perfectofine fruatur
Qui psalmos refecat et sua verba necat
Nil plus inde feret q̄ si sua lingua taceret
Tu quicūq; choro christi familiaris honori
Non sis mēte foro sed mens tua consonet ori
Esto choro totus intentus psallere christi
Laudes deuotus cui te totum tribuisti.

¶ Expliciunt articuli fidei
p̄ magistrū athoniū Denidel
parisiū impressi.

[Faint, illegible handwriting]